

**КАФЕДРИ ОРГАНІЗАЦІЇ
СУДОВИХ ТА ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ
НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО —
30 РОКІВ!**

Л. МОСКВИЧ

*доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри організації
судових та правоохоронних органів
(Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого)*

У 2017 р. виповнюється 30 років від дня створення у Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого (Університет) кафедри організації судових та правоохоронних органів (до 1994 р. — кафедра правосуддя та прокурорського нагляду), яка на сьогодні є провідним в Україні осередком наукової думки у сфері досліджень судового права, прокуратури та адвокатури.

Ю. М. Грошевий

Фундатаром кафедри правосуддя та прокурорського нагляду (1987–1992 рр.) став її перший завідувач — відомий в Україні та далеко за її межами видатний науковець **Юрій Михайлович Грошевий**, який разом зі своїми учнями — викладачами новоствореної кафедри — Д. І. Пишньовим, І. Є. Марочкіним, О. М. Толочко,

Н. В. Сібільовою — започаткували новий у науці та навчальній практиці напрям — функціонування органів правосуддя та прокурорський нагляд.

З 1992 р. кафедру організації судових та правоохоронних органів (1992–2014 рр.) очолив учень Ю. М. Грошевого — **Іван Єгорович Марочкін**, який був її керівником 22 роки. Для своїх учнів і колег Іван Єгорович був не лише керівником, а й старшим товаришем, справжнім наставником, Вчителем. Він дбав не лише про належну організацію навчального процесу та своєчасний захист дисертацій, а й створення у колективі атмосфери дружби і взаємодопомоги. Тому справжнім ударом для кафедри стала його передчасна смерть у 2014 р.

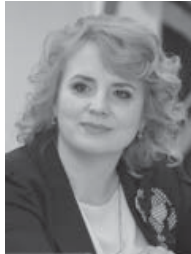
І. Є. Марочкін

1 жовтня 2014 р. на посаду завідувача кафедри організації судових та правоохоронних органів до проведення конкурсу було призначено професора **Павла Михайловича Каркача**.

П. М. Каркач

27 березня 2015 р. вченою радою Університету на підставі одностайної рекомендації колективу кафедри на посаду завідувача кафедри була обрана доктор юридичних наук, професор **Лідія Миколаївна Москвич**, яка й нині очолює кафедру.

Л. М. Москвич

В усі часи високу якість роботи кафедри забезпечували досвідчені працівники: адвокати, прокурори, судді. Так, до першого складу кафедри також увійшли Є. М. Білецький, О. Б. Зозулінський, Л. М. Давиденко. На сьогодні у складі колективу працюють экс-прокурори Харківської області — П. М. Каркач та В. В. Кривобок; экс-заступник прокурора Харківської області — В. В. Бабкова та чинний заступник прокурора Харківської області — О. В. Мельник; экс-заступник голови Харківського апеляційного господарського суду — В. В. Афанасьєв та чинний заступник голови Господарського суду Харківської області — П. В. Хотенець; адвокати — Т. Б. Вільчик, О. Ю. Дудченко, О. О. Шандула. Вони охоче діляться своїм безцінним професійним і життєвим досвідом зі студентами і колегами, допомагають забезпечити безпосередню практичну спрямованість результатів роботи кафедри.

З часу утворення кафедри сформувалася потужна наукова школа за

трьома основними напрямками: теорія судової влади; теорія прокурорської діяльності; адвокатська діяльність. За 30 років підготовлено та захищено 12 дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук та 66 дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук. Опубліковано понад 30 монографій, кілька десятків підручників та посібників, кількості наукових статей і тез доповідей.

Однак найголовніше надбання кафедри за 30 років — це не дисертації, монографії та посібники, а люди, які на ній працюють. Сучасний склад кафедри: завідувач кафедри, доктор юридичних наук, професор Л. М. Москвич; доктор юридичних наук, доцент І. В. Назаров; кандидат юридичних наук, професор П. М. Каркач; доктор юридичних наук, доцент Т. Б. Вільчик; кандидати юридичних наук, доценти: В. В. Афанасьєв, В. С. Бабкова, А. В. Іванцова, В. В. Кривобок, Ю. І. Крючко, А. В. Лапкін, О. В. Мельник, О. О. Овсяннікова, О. М. Овчаренко, І. О. Русанова, Р. Р. Трагнюк, П. В. Хотенець, О. О. Шандула; кандидат медичних наук, доцент Г. А. Білецька; кандидати юридичних наук, асистенти: О. Ю. Дудченко, Я. О. Ковальова, Ю. О. Ремєскова, І. В. Юревич; асистент С. О. Ковтун; аспіранти: А. С. Петрова, К. О. Розсоха. Роботу лабораторії кафедри забезпечують завідувач лабораторії Т. П. Кучерова та лаборант В. В. Смирнова-Бартенєва.

Впродовж свого розвитку і на сьогодні кафедра працює на виконання таких завдань: фахова підготовка високопрофесійних юристів — випускників Університету; проведення фундаментальних наукових досліджень; науково-методична допомога практичним працівникам.

Кафедра організації судових та правоохоронних органів, грудень 2015 р.
На фото: доц. І. О. Русанова, ас. О. М. Овчаренко, доц. В. В. Афанасьєв, доц. Т. Б. Вільчик, доц. В. С. Бабкова, проф. Л. М. Москвич, проф. П. М. Каркач, доц. В. В. Кривобок, доц. О. О. Шандула, ас. Я. О. Ковальова, зав. лаб. Т. П. Кучерова, лаб. В. В. Смирнова-Бартенева, доц. Р. Р. Трагнюк, ас. Ю. О. Ремєскова, доц. О. В. Мельник, ас. А. В. Лапкін, ас. І. В. Юревич, ас. А. В. Іванцова, доц. І. В. Назаров, доц. Г. А. Білецька, доц. Ю. І. Крючко, доц. П. В. Хотенець, доц. О. О. Овсяннікова, асп. Б. О. Прокопенко, асп. А. С. Петрова, ас. О. Ю. Дудченко, асп. К. О. Розсоха

Так, кафедрою в різні періоди викладалися та викладаються понад 25 навчальних дисциплін, серед яких на сьогодні основними є: «Організація судових та правоохоронних органів», «Основи прокурорської діяльності», «Судове право», «Організація діяльності адвокатури», «Судова медицина та судова психіатрія», «Судове адміністрування», «Організація роботи в органах прокуратури» тощо. Слід зазначити, що ці навчальні дисципліни традиційно є одними з найулюблених у студентів, адже вони викладаються на високому педагогічному рівні, є практично орієнтованими, безпосередньо стосуються майбутньої роботи студентів Університету.

Для навчально-методичного забезпечення навчальних курсів колектив кафедри підготував цілу низку підручників, навчальних та навчально-методичних посібників, окремі з яких

витримали по декілька видань і є затребуваними не тільки в Університеті, а й в інших юридичних вишах, зокрема: «Прокурорський нагляд в Україні» (1997, 2004); «Організація судових та правоохоронних органів» (2000, 2007, 2009, 2011, 2013); «Організація роботи суду в Україні» (2009, 2012); «Організація роботи адвокатури в Україні» (2014) та ін. Висока якість підготовленої кафедрою навчальної літератури відзначена Премією імені Ярослава Мудрого за підручник «Організація судових та правоохоронних органів» у 2009 р.

Крім того, колективом кафедри підготовлені та сертифіковані навчальні електронно-інформаційні комплекси з «Організації судових та правоохоронних органів» та з «Основ прокурорської діяльності», автори яких отримали свідоцтва про реєстрацію авторського права на відповідні твори.

З 2016 р. кафедра є координатором сертифікатної програми «Адвокатські студії», яка реалізується Університетом. Її першими слухачами стали 40 осіб, серед яких не лише студенти, зорієнтовані на майбутню професію адвоката, а й юристи-практики, зацікавлені в поглибленні своїх професійних знань. До викладання в її межах спеціалізованих предметів залучаються не тільки провідні науковці, а й практикуючі адвокати та судді.

Основним напрямом наукових досліджень, започаткованим ще у середині 80-х років ХХ ст. академіком Ю. М. Грошевим і професором І. Є. Марочкіним, є проблеми судової влади. На сьогодні за цим напрямом захищено сім дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук: Д. М. Притика «Організаційно-правові засади становлення і діяльності господарських судів України»; В. В. Сердюк «Правовий статус Верховного суду України в системі судової влади»; В. Д. Бринцев «Система організаційного забезпечення судової влади»; І. В. Назаров «Судові системи країн Європейського Союзу та України: порівняльно-правовий аналіз»; Л. М. Москвич «Проблеми підвищення ефективності судової системи України»; В. В. Городовенко «Принципи судової влади»; С. В. Глущенко «Вищі спеціалізовані суди в системі судової влади України», а також 25 дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук. У результаті сформувалася Харківська школа судового права, яка є провідною в Україні з питань розробки проблем судової системи, статусу суддів, організаційного забезпечення судової влади та ін.

Не менш результативним є науковий напрям дослідження проблем тео-

рії прокурорської діяльності, очолюваний працівниками прокуратури з багаторічним стажем: Л. М. Давиденком, П. М. Каркачем, В. С. Бабковою, В. В. Кривобоком. Результати наукових розробок у цій сфері отримали відображення у чотирьох дисертаціях на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук (Л. М. Давиденко «Проблеми діяльності прокуратури по попередженню злочинності»; М. В. Давиденко «Теоретичні проблеми представництва прокуратурою інтересів держави в арбітражних судах»; М. І. Мичко «Проблеми функцій і організаційного устрою прокуратури України»; М. В. Косята «Проблеми та шляхи розвитку прокуратури України в умовах побудови демократичної правової держави») та 39 дисертаціях на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук.

Третім напрямом наукових розробок кафедри є дослідження проблем адвокатської діяльності. У його межах було підготовлено та захищено одну дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук (Т. Б. Вільчик «Адвокатура як інститут реалізації права на правову допомогу: порівняльно-правовий аналіз законодавства країн Європейського Союзу та України») та дві дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук (П. В. Хотенець «Правовий статус адвоката в Україні»; А. В. Іванцова «Організаційні форми діяльності адвокатури»). Попри те, що на сьогодні цей напрям перебуває на етапі становлення, він є надзвичайно перспективним з огляду на розширення ролі адвокатури в українському суспільстві.

Результати своєї наукової діяльності співробітники кафедри оприлюднюють у колективних та індивідуальних монографіях, статтях і тезах допові-

дей, апробують їх на науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах міжнародного, всеукраїнського та регіонального рівнів. Значущою подією для всієї наукової спільноти України стало видання зусиллями колективу кафедри колективної монографії «Судова влада» (2015 р.), а також започаткування щорічної конференції з Актуальних проблем судового права, яка проводиться кафедрою з 2015 р. та символічно присвячується пам'яті професора Івана Єгоровича Марочкіна.

В усі часи кафедра приділяла і приділяє значну увагу забезпеченню потреб правозастосовної практики. Науковці кафедри беруть участь у розробці законопроектів з питань функціонування органів правосуддя та органів правопорядку, дають наукові висновки на запити комітетів Верховної Ради України, Конституційного Суду України, Верховного Суду України, Генеральної прокуратури України та інших органів.

Практичний зв'язок кафедри із широкою юридичною громадськістю забезпечує В. В. Кривобок, який є головою Харківської обласної організації Союзу юристів України, а зі студентською спільнотою — О. Ю. Дудченко, який очолює первинну профспілкову організацію студентів Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Беззаперечним визнанням науково-педагогічних здобутків колективу кафедри стало обрання з її складу професора І. В. Назарова членом Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.

Урочистоті, присвячені 30-річчю кафедри, відбулися 3 лютого 2017 р. у Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого. У роботі заходу взяли участь науковці кафедр цивільного права та цивільно-

го процесу, кримінального права та кримінального процесу, криміналістики, кримінології та кримінально-виконавчого, кримінального процесу та оперативно-розшукової діяльності, конституційного права, історії держави та права, адміністративного права та інших кафедр Університету, вчені провідних вітчизняних навчальних та науково-дослідних закладів, а також представники прокуратури, адвокатури та судових органів.

Зокрема, від ректорату Університету привітав науковців кафедри проректор з навчально-методичної роботи В. В. Комаров, який відповідно до наказу ректора за значний внесок у підготовку фахівців та сумлінну працю вручив почесні грамоти та подяки викладачам та науковцям кафедри.

На адресу кафедри надійшли вітання від голови Конституційного Суду України Ю. В. Бауліна, голови Верховного Суду України Я. М. Романюка, голови Вищої ради правосуддя І. М. Бенедисюка, голови Вищої ради правосуддя С. Ю. Козьякова, судді Верховного Суду України, члена Європейської комісії з питань ефективності правосуддя Ради Європи І. Л. Самсіна, ректора Національної академії прокуратури І. І. Присяжнюка, ректора Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича С. В. Мельничука, ректора Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка В. М. Комарницького, директора Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України В. І. Борисова, ректора Національної школи суддів України М. В. Оніщука, голови Ради Харківської обласної організації Союзу юристів України В. В. Кривобока.

З вітальними промовами виступили заступник директора Науководослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України В. С. Батиргареева, перший проректор Національної академії прокуратури О. М. Толочко, завідувач кафедри правосуддя Чернівецького національного університету імені Федьковича О. В. Щербанюк, завідувач кафедри професійних та спеціальних дисциплін Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка С. О. Іваницький, професор кафедри правосуддя Національного університету імені Тараса Шевченка О. Г. Яновська, завідувач кафедри історії держави та права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого В. Д. Гончаренко, директор Інституту підготовки кадрів для органів юстиції України Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого В. І. Маринів, національний секретар Європейської комісії з питань ефективності правосуддя Ради Європи П. В. Казакевич, завідувач сектору європейських принципів і стандартів організації та профе-

сійної діяльності адвокатури науководослідного відділу Вищої школи адвокатури В. О. Святоцька, прокурор Харківської області Ю. Б. Данільченко, член Ради адвокатів Харківського регіону С. В. Мороз, виконувач обов'язків голови суду Господарського суду Харківської області П. В. Хотенець, заступник голови Апеляційного суду Харківської області І. С. Сащенко, суддя Верховного Суду України О. Б. Прокопенко.

Колектив кафедри висловлює щирю вдячність за підтримку керівництву Університету, за привітання — колегам від наукової спільноти та практикам і сподівається на подальшу плідну співпрацю на благо держави та науки.

Отже, 30 років — це багато чи мало? Важко сказати. Наукова школа формується й розвивається століттями. Але з упевненістю можна сказати, що 30 років — це вік розквіту фізичних і творчих сил кожної людини, й одночасно — її духовної зрілості. Те саме можна сказати про нашу кафедру: за цей час вона пройшла період свого становлення, зміцніла, отримала вагомні результати своєї роботи, але залишається відкритою для новацій і змін.